

KOMISIJA IUSTITIA ET PAX
HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

**poziva vjernice i vjernike kao i sve građanke i građane dobre volje u Republici
Hrvatskoj**

da se od iduće nedjelje, 4. ožujka 2012., pridruže širokoj akciji *Europskog saveza za nedjelju* koja okuplja radničke sindikate, političke stranke, građanske udruge i Crkve oko zahtjeva za poštivanjem nedjelje kao dana počinka za sve, dana okupljanja obitelji, dana dobrovoljnih, kulturnih i socijalnih djelatnosti, te kao *dana Gospodnjeg* koji kršćani svetkuju i slave.

1. Komisija poziva hrvatske građana, navlastito kršćane, da se od tog dana suzdržavaju od kupovanja nedjeljom, te barem tako pokažu da žele poštivati sve one radnice i radnike, koji su zbog slabosti hrvatske zakonske zaštite izloženi pritisku i prisiljeni raditi bez nedjeljnog odmora, ostajući izvan kruga svojih obitelji, svojih bližnjih i svoje djece. Jer ti zaposlenici i posebice te radnice - majke, sestre i kćeri mnogih - u taj dan odmora ne će biti sa svojim i zbog njihove odsutnosti njihovi će domovi zjapiti prazni, sivi i sumorni. Stoga, kupovanje nedjeljom svojevrsni je oblik licemjerja i bezosjećajnosti s obespravljenima.

2. Ljudska osoba, koju demokratska vlast nema pravo - prezreti, a niti gospodarstvenici u "socijalnom tržišnom gospodarstvu" Europske unije - izrabljivati, nije samo proizvođač i potrošač roba i usluga. Čovjeka se kroz rad ostvaruje, dokazuje i održava, ali on je više od radnika i, mnogo više i vrijednije od - potrošača. Osoba je biće duhovno, okrenuto *transcendenciji*, ali i kulturi i umjetnosti, te sportskoj, rekreativnoj i, općenito, društvenoj i političkoj zauzetosti. Sve te potrebe, međutim, ljudi mogu ostvarivati samo bivajući i djelujući zajedno s drugima, u isto vrijeme i u iste dane. A ako se ta mogućnost oduzme dijelu ljudi, onda ih se zakida u njihovim osnovnim pravima građana, roditelja i, jednostavno - integralnih osoba, a u društvu se smanjuje socijalna kohezija i *volja-živjeti-zajedno*. U tome svemu i jest smisao i vrijednost i potreba *ne-djelje*. Sve do novijih vremena nedjelja se i u nas poštivala, kako-tako čak i u doba komunističke diktature, koja je nažalost činila mnogo toga ne bi li udaljila, posebice mlade ljude, od svetkovanja *dana Gospodnjeg*.

3. S nadolaskom demokracije opravdano se očekivalo da će poštivanje nedjelje postati pravilom. Ali svjedoci smo da se pred naletom neoliberalne pohlepe razara i nedjelja, i to u našoj domovini, gdje se 91% građana izjašnjava kršćanima. Tako je i Ustavni sud, pred pritiskom trgovačkih lanaca popustio i izišao iz europske tradicije i prakse, dopuštajući da poslodavci sami određuju radno vrijeme trgovina i proizvodnih mjesta, ugrožavajući tako i prava i zdravlje, tjelesno i duševno, hrvatskih građana. I tako su zakonodavac - hrvatski Sabor i njegov cenzor - Ustavni sud, još 2006. godine omogućili da *privatni interes* manjine prevlada nad *javnom dobrobiti* - zdravstvenom, socijalnom, obiteljskom i duhovnom - većine građana. Oni koji su nametnuli svoj stav cijeloj Hrvatskoj zacijelo ne žele razumjeti da hrvatski građani ne će trošiti više, nego već troše na svoje potrebe, ako im se trgovine otvore - i nedjeljom. Jer građani će istu količinu novca trošiti od ponedjeljka do subote, budući da je subota već za većinu zaposlenika - neradni dan.

4. Zašto onda još u ropski položaj stavljati svake nedjelje i blagdane desetke tisuća, posebice žena, koje su kod nas najslabije zaštićena skupina u radnom odnosu? Konačno, upitajmo se: nisu li s tradicionalnim radnim vremenom - od ponedjeljka do petka - oduvijek bila usklađena i nastava đaka i studenata? Uostalom, znamo li da *Povelja o temeljnim pravima* iz Lisabonskog ugovora EU u svom čl. 31. ozakonjuje "pravo na razdoblje dnevnog i tjednog

odmora", a u čl. 91. pravo radnika na "radne uvjete koji poštuju njegovo zdravlje, sigurnost i dostojanstvo"? Ne nalaže li ista *Povelja* u čl. 93. svima još i dužnost "pomirenja obiteljskog i profesionalnog života"? Nije li, dakle, nedjelja jedino vrijeme koje nitko ne bi smio dirati i ugrožavati? Jer, istraživanja *Međunarodne organizacije rada* (ILO - OIT) i drugih institucija su pokazala da je "rad u neuobičajeno vrijeme, navlastito tijekom vikenda, škodljiv za sigurnost, zdravlje, dobrobit i ravnotežu između života i rada" te da je uzrok brojnih "nesreća na radu i obolijevanja".

5. Znamo, razumijemo i prihvaćamo da postoje službe od općeg i javnog interesa koje moraju pružati usluge - zdravstvene, sigurnosne, urbane, prometne... i nedjeljom i blagdanom. Znamo i to da je potrebno prihvatiti određenu fleksibilnost u turističkim područjima, ali takva područja imaju i zemlje sa snažnom turističkom djelatnošću, pa ipak uspijevaju poštivati nedjelju. Ali kod nas vidimo da se širi agresivna i izrabljivačka tendencija u privatnim uslužnim djelatnostima koje nije potrebno pružati baš u nedjelju i blagdane i to prema tisućama žena, zaposlenima u trgovini, koje i inače rade prekovremeno - i vrlo često neplaćeno - ne samo svagdanom, nego i nedjeljom i blagdanom, za minimalne plaće od 2.500 kuna, ne imajući često ni jedan slobodan dan, ili pak dobivajući taj dan kad su njihova djeca u školama, a obitelji na poslu ili izvan kuće. I, na kraju, ne bježimo od činjenice da se ovim pozivom borimo i za pravo svih kršćanskih vjernika - ne samo katolika - da svetkuju *dan Gospodnji* pribivajući nedjeljnoj misi. Jer *nije čovjek radi nedjelje*, nego je *nedjelja radi čovjeka*.

6. Prije godinu dana pokrenuta je inicijativa *Europskog saveza za nedjelju* (ESN), kao širokog kruga civilnog društva diljem Europe, s ciljem da se na nacionalnim razinama i na onoj Europske unije zaštiti nedjelja, slobodna od rada i blagdan za sve. U EU ta inicijativa do sada nije posvuda uspjela, jer je Unija oko ovog pitanja oklijevala, pa je očekivati da će ESN pokrenuti *Europsku komisiju* da posvuda zakonski pokrene zaštitu slobodne nedjelje. Ovaj mrežni *Savez*, što okuplja već 55 velikih sudionika i 23 potporne institucije, podsjeća da je u EU nedjelja već priznata kao tjedni dan odmora, ali samo u *Direktivi za zaštitu mladih ljudi na radu*. Inicijativu za slobodnu nedjelju za sve je svesrdno podržala i *Komisija biskupskih konferencija zemalja članica EU*. *Savez* sada ponovo poziva sve da se zalažu "Zajedno za dostojanstveno radno vrijeme", za poštene i pravedne uvjete rada, te da tu svoju volju iskažu, na različite načine u svojim državama.

7. *Komisija Iustitia et Pax HBK* podsjeća da se ona već u dva navrata, u lipnju 2000. i u studenom 2004. godine živo zalagala za očuvanje kulture slobodne nedjelje i za ozakonjenje neradne nedjelje u Hrvatskoj. U tom smislu i duhu, *Komisija* poziva kršćane i sve ljude dobre volje u Hrvatskoj da se pridruže ovoj plemenitoj - građanskoj, ljudskoj i kršćanskoj - europskoj akciji solidarnosti i da je od 4. ožujka oživotvore svojim inicijativama i suzdržavanjem od kupovanja i obilazaka trgovina nedjeljom, te da o tome izvještavaju *Europski savez za nedjelju* i hrvatske medije. I, na koncu, *Komisija* potiče, navlastito kršćanske i katoličke saveze i udruge, ali i sindikate i stranke, da se pridruže *Europskom savezu za nedjelju* - www.europeansundayalliance.eu - te da i oni podrže inicijative ovog velikog pokreta za slobodnu i ljudskiju nedjelju. Uvjereni smo da će to biti snažno svjedočenje solidarnosti sa žrtvama diktature profita, a za vjernike istovremeno i djelotvoran i autentičan znak korizmenog odricanja. „I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti“ (Mt, 6,18).

U Zagrebu, 29. veljače 2012.

predsjednik Komisije:
dr. sc. Vlado Košić, biskup sisački